

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการนำสาระของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนการพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แผนการศึกษาแห่งชาติได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและธรรมชาติบูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 1)

ชีวิตที่ เก่ง ดี และมีความสุขเป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย 1) คนเก่งคือคนที่มีความสามารถสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นคน เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคมและประเทศชาติได้ 2) คนดีคือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข 3) คนมีความสุขคือคนที่มีความสุขทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้หาความจริง บรรลุความดีงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาคนให้มีลักษณะดังกล่าว จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ประชากรในชาติ

เกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาสาขาวิชาชีพศึกษานั้น ประชาชนเสื่อมถวิลโดยทั่วไปจะมีความเห็นว่า นักเรียนนักศึกษาอาชีพศึกษามักจะเป็นเด็กเกเร ไม่ว่าผู้บริหารของสถานศึกษาฝ่ายอาชีพจะให้เหตุผลอย่างไรก็ตาม คงไม่สามารถแก้ไขความคิดของประชาชนและเสื่อมถวิลในเรื่องนี้ได้ ทางแก้ไขที่ดีที่สุดได้แก่ การจัดระเบียบวิธีในการแก้ไขความประพฤติของนักเรียนอาชีพศึกษาเสียใหม่ (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์, 2535, หน้า 466) การที่จะให้นักเรียนนักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติบ้านเมืองนั้น ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาจะต้องช่วยกันอบรมฝึกฝน เสริมสร้างคุณสมบัติที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต เชื้อมั่นในตนเอง รู้จักเสียสละเป็นประโยชน์ส่วนรวม พุดเป็นฟังเป็นคิดเป็น มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักยกย่องให้เกียรติคนอื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นต้น ที่ผ่านมามีการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาได้ประสบปัญหามากมาย บางสถานศึกษาปฏิบัติได้ดี บางสถานศึกษายังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขและปรับปรุงพัฒนา ทั้งมีการปฏิบัติที่หลากหลายตาม ศักยภาพของสถานศึกษาและบุคลากรที่มีอยู่ (กรมอาชีวศึกษา, 2538, หน้า 1)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวโน้มในการจัด กิจการนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยนำเอาเทคนิค เดลฟายมาใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะเทคนิคการวิจัยนี้สามารถครอบคลุมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจการนักศึกษา เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับสถาบันอาชีวศึกษาในการ ดำเนินการจัดกิจการนักศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจการนักศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามขอบข่ายงานดังนี้

1. งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
2. งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา
3. งานโครงการพิเศษ
4. งานปกครอง
5. งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง ตัวแบบ แบบตัวอย่างของจริง ซึ่งตั้งไว้เป็นแบบสำหรับเขียนของจำลองสร้างเป็นรูปขึ้นทำตามแบบ ในวิจัยนี้หมายถึงตัวแบบในการจัดกิจการนักศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เทคนิคเดลฟาย หมายถึง กระบวนการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขและหาความเชื่อมั่นในการทำนายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต

3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องการจัดกิจกรรมนักศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม ระดับจังหวัดและอำเภอเป็นอย่างดี

4. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5. งานกิจการนักศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจของบุคลากรในฝ่ายกิจการนักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาตามที่ระบุไว้ในระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2537 สามารถวัดได้จากแบบสอบถามครอบคลุมในฝ่ายกิจการนักศึกษา 5 งาน คือ

5.1 งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน หมายถึง การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ และประสานงานกับทุกฝ่าย ในการแก้ปัญหาของนักศึกษา การให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพ แก่นักศึกษา การวางแผนการจัดหางาน การฝึกงานให้แก่ นักศึกษา การติดต่อประสานงานกับแหล่งงาน สถานประกอบการเพื่อการฝึกงานและการจัดหางาน ให้แก่นักศึกษา การจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การติดตามผลต่าง ๆ เช่น ผลการให้คำปรึกษา แนะนำผลการศึกษาค่ของผู้สำเร็จ การศึกษา ผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการลาออกระหว่างปีการศึกษา การประเมินผลงานต่าง ๆ ของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน การวิจัยสาเหตุของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่มีงานทำและเสนอแนะทางแก้ไข

5.2 งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา หมายถึง การดำเนินการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา ตามระเบียบของทางราชการ การดำเนินการจัดตั้งองค์การต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา เช่น องค์การเกษตรในอนาคคแห่งประเทศไทย (อกท.) องค์การช่างเทคนิคในอนาคคแห่งประเทศไทย (อชท.) องค์การนักคหกรรมศาสตร์ในอนาคคแห่งประเทศไทย (อคท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกรท.) องค์การนักศิลปหัตถกรรมในอนาคตแห่งประเทศไทย (อสท.)

การดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาท้องถิ่นและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญของชาติ การควบคุมทะเบียนนักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือและเนตรนารี การขอยกเว้นการรับราชการทหารของนักศึกษา การจัดหาอุปกรณ์กีฬาและพละนันทนาการของสถานศึกษา การอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการฝึกหัดกีฬา การส่งเสริมกีฬาในสถานศึกษา โดยจัดการแข่งขันกีฬาภายใน ภายนอกสถานศึกษาและให้ความร่วมมือครู-อาจารย์ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการกีฬา

5.3 งานโครงการพิเศษ หมายถึง การดำเนินงานโครงการพิเศษของสถานศึกษา เช่น งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด งานป้องกันและแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา งานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ งานโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การประสานงานโครงการพิเศษกับจังหวัด กรม กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.4 งานปกครอง หมายถึง การปกครองดูแลนักศึกษาและผู้เข้ารับการอบรม ให้อยู่ในระเบียบวินัยของสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาและของกระทรวงศึกษาธิการ การประสานงานกับครูอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในสถานศึกษา การประสานงานกับสภานักเรียน เจ้าหน้าที่บ้านเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาความประพฤตินักศึกษา การลงโทษหรือเสนอการลงโทษนักศึกษา ผู้กระทำความผิด

5.5 งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก หมายถึง การรับผิดชอบงานสวัสดิการภายในสถานศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับทุนการศึกษาและมูลนิธิการกุศลต่างๆ การจัดเรื่องน้ำดื่ม ดูแลร้านอาหารและคุณภาพอาหารให้บริการเกี่ยวกับไปรษณีย์ภัณฑ์ การดำเนินการเกี่ยวกับงานพยาบาลในสถานศึกษา เช่น จัดห้องพยาบาลจัดหายาให้ห้องพยาบาล จัดทำบัตรสุขภาพ และดำเนินการตรวจสุขภาพของนักศึกษาประจำปี ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ในเรื่องป้องกันโรคติดต่อรวมทั้งสิ่งเสพติด ให้ความรู้เบื้องต้นเรื่องการปฐมพยาบาลแก่นักศึกษา เป็นต้น การปฐมพยาบาลนักศึกษาที่เกิดอุบัติเหตุในสถานศึกษา การประสาน งานกับผู้ปกครองในการที่นักศึกษาเกิดอุบัติเหตุและเจ็บป่วย ติดต่อแพทย์ เจ้าหน้าที่อนามัยมาปลูกฝี ฉีดยาในสถานศึกษาประจำปี เป็นต้น การให้ความสะดวกแก่นักศึกษาในการเข้าอยู่หอพัก การดูแลความประพฤติของนักศึกษาในหอพัก การดูแลทรัพย์สิน ดูแลรักษา ความสะอาด จัดสวัสดิการต่างๆ ในหอพัก